

Можливо, навіть сьогодні деякі люди можуть поставити питання, чи дійсно так важливо враховувати цей вплив нормалізації та гетеронормативності на наші культурні практики. Очевидно, якщо ми вважаємо, що освіта – це добро та необхідність для кожного, тоді необхідно враховувати важливість сексуальної ідентичності в кожному класі, поряд з расою, статтю та інвалідністю. Поряд з ідеями, запропонованими інклюзивною педагогікою, педагогічні практики та методології, що шукають моделі освіти, у яких повага та присутність є частиною нашої повсякденної практики, квір-педагогіка спрямована на розуміння індивідуальностей як частини нашого колективу. Проте основним моментом є те, що особливо стосується тих, на кого найбільше впливає відсутність альтернативної видимості в підручниках, класі може змінити позитивно, безумовно, у руках чуйного й критичного вчителя. Квір-педагогіка може допомогти нам проаналізувати та протидіяти практикам виключення. Студенти почуватимуться комфортніше в процесі навчання, якщо зможуть самовиразитися вільно в класі, що спирається на навчальні матеріали, у яких сексуальність та гендерну різницю визнають позитивно. Поки наші навчальні матеріали та практики показують та відтворюють гетеронормативні перспективи, багато студентів почуватимуться виключеними.

Література

1. Кімел М. Гендероване суспільство. Київ, 2003. С. 231–232.
2. Машкіна С. В., Усатенко Т. П., Хомич Л. О., Шахрай Т. О. Теоретичні засади культурологічного підходу у підготовці педагога до виховної діяльності : монографія. Київ, 2016. 168 с.
3. Плахотнік О. Радикальні педагогіки в контексті «студентоцентрованої» соціогуманітарної освіти. URL: <https://cutt.ly/w19Ug7J> (дата звернення: 15.10.2022).
4. Плахотнік О. Гендерний вимір сучасної освіти: здобутки американських феміністично-педагогічних студій. URL: <https://cutt.ly/w19Ug7J> (дата звернення: 20.10.2022).
5. Eve Kosofsky Sedgwick. *Epistemology of the Closet*. University of California Press, 1st edition, October 16, 1990. 272 p.
6. Foucault Michel. *Sexual Morality and the Law* [originally published as "La loi de la pudeur"]. 330 p. in *Politics, philosophy, Culture*. URL: https://monoskop.org/images/9/96/Foucault_Michel_Politics_Philosophy_Culture_Interviews_and_Other_Writings_1977_1984.pdf (дата звернення: 15.11.2022).
7. Halberstam Judith. *Reflections on Queer Studies and Queer Pedagogy*. *Journal of Homosexuality*. 2003. Vol. 45. Iss. 2–4. Pp. 361–364.
8. Sedgwick Kosofsky E. 1993. *Tendencies*. Durham: Duke University Press. Print. P. 7.

Сендецький Андрій,

аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

АРТРЕЗИДЕНЦІЯ ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ В УМОВАХ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ

Воєнні події національно-визвольної війни в Україні супроти російського окупанта, які розпочалися у 2014 р. і тривають дотепер, не знівелювали культурно-мистецьку діяльність у країні, а увиразнили форми культурного діалогу з цивілізованим світом, альтернативні традиційним, що властиві для мирного часу. Від 24 лютого 2022 р. – дати початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію суверенної України – демократичні країни світу активно запрошували й продовжують заохочувати вимушених мігрантів до участі в артрезиденціях у їхніх інституціях. Цей гуманний вияв солідарності з Україною сприяє пошуку нових культурно-мистецьких комунікацій, результатом яких можуть стати тривалі проекти міжнародної співпраці.

Артрезиденція, мистецька резиденція, мистецький / творчий осідок (від лат. *resideo* – перебувати, бути на місці) – осередок, який пропонує максимально можливі комфортні умови для запрошених осіб, котрим необхідна допомога впродовж деякого періоду. Метою більшості творчих осідків є моральна й матеріальна підтримка на певний час мистців та дослідників мистецтва, які опинилися в складній ситуації, що виникла не з їхньої вини, але загрожує розвитку особистої творчості, а то й життю резидента і членам його сім'ї. Залежно від культурної політики донора артрезиденції допомога тим, хто потребує захисту цієї категорії може бути у двох проявах: у країні, де перебуває митець, або у країні, яка запрошує його. Доволі часто аплікативний кейс для участі у творчому мистецькому осередку подають організаторам мистці, які вже перебувають у статусі біженця, та мисткині, права та свободи яких не обмежені розпорядженням чинної влади в Україні. Основний контингент біженців становлять жінки, відповідно помітний виразний гендерний дисбаланс: чоловіки становлять виразну меншість

учасників як творчої, так і наукової міжнародної активності. Цей чинник у межах артрезиденції безпосередньо відображається на результаті творчого продукту за своїми змістом і формою.

Однією із найактивніших європейських країн, що всесторонньо допомагає Україні в боротьбі проти агресора та розгорнула широку діяльність функціонування артрезиденцій для українських експатріантів, є Польща. Тут, серед низки творчих осередків, які пропонують свої програми художникам-живописцям, графікам, скульпторам, функціонують організації, які спрямовані розвивати культурний діалог у галузі театрального мистецтва.

З-посеред культурних інституцій, у яких функціонує артрезиденція, варто виокремити Театральний інститут імені Збігнева Рашевського у Варшаві. Це державна культурна установа, яка документує, відстежує інновації в польському театральному житті [1]. Вона організовує публічні дискусії про явище театру, прагне розширити дослідницькі перспективи в царині театрознавства, підтримує та проводить освітню і популяризаторську діяльність сценічного мистецтва. Крім того, установа володіє найбільшим вебсайтом, який цілком присвячений сучасному театральному життю у країні [2], постійно доповнює онлайн-енциклопедією польського театру [3], керує спеціалізованою книгарнею Prosperego [4] та видавництвом [5].

Інститут містить найбільший у Польщі тематичний архів, у якому постійно гromadиться документація про сучасний театр. Для користування всіх зацікавлених дослідників сценічного мистецтва представлена колекція періодичних видань, рецензій, фотографій, репертуарів, афіш, документів, що стосуються діяльності різних театральних просторів.

Рішення про створення Програми мистецьких резиденцій ухвалила дирекція Театрального інституту у 2021 р. через тогочасні політичні репресії в Білорусі. Програма була адресована білоруським акторам, режисерам, сценографам, танцюристам, драматургам, особливо стосувалася жінок цих професій.

Збройне вторгнення росії в Україну призвело до того, що Міністерство культури та національної спадщини Польщі розширило програму резиденцій для театральних діячів з України, а повноваження її реалізації делегувало Театральному інституту ім. Збігнева Рашевського. До Польщі прибула значна кількість українських експатріантів, яким уже з перших днів війни пропонували допомогу держава, громадські установи, гуманітарні організації та приватні особи щодо їхніх основних потреб. Серед мігрантів виявилися також працівники театрів. Утім зазначена програма дотримується пропорційності прийняття українських і білоруських митців, останні з яких вимушено емігрували через антидемократичний злочинний режим Лукашенка.

У квітні 2022 р. Театральний інститут затвердив список перших і єдиних на поточний рік 32 представників театральних професій. З 1 травня цього самого року вибрані особи в екзилі розпочали свої театральні практики згідно з власними запропонованими проектами у двадцяти культурно-мистецьких інституціях та неурядових організаціях Польщі. Програма мистецьких резиденцій розрахована на термін від 1 до 6 місяців [6].

Виразним прикладом солідарності з національно-визвольною війною українців проти російської федерації, комунікативною конвергентністю і творчою польсько-українською колаборацією відзначається колектив Драматичного театру Варшави. Всупереч підтримці попереднім директором Тадеушем Слободзянком курсу на популяризацію вистав російських авторів та участь російських митців, в умовах війни колектив театру активно виступає за демократичні цінності, які відстоює Україна. Значна частина вистав на великій сцені розпочинається з гімну України у виконанні оркестру театру; під час антракту актори, котрі задіяні у виставі, сходять зі сцени до глядачів з проханням офірувати на потреби України, а після закінчення вистав (Kinny Boots, «Людина з Ла Манчі», «Кабаре») актори виходять на уклін з державним прапором України (фото 1).

Після 24 лютого варшавський Драматичний театр прийняв у своїх гостьових апартаментах родини біженців з України, а деяких з них працевлаштував у себе, а також запросив театральних діячів з України в межах мистецької резиденції. Зі зміною дирекції 1 вересня 2022 р. драмтеатр продовжив підтримку польсько-українського культурно-мистецького діалогу у формі Міжнародного фестивалю театрів для дітей і молоді «Корчак сьогодні», який тривав 11–23 жовтня 2022 р. [7]. У програмі івенту брали участь колективи з України, зокрема Львівський обласний академічний театр ляльок.

Фото 1. Актори Драматичного театру у Варшаві з прапором України після вистави «Людина з Ла Манчі». 15 травня 2022 р. Варшава. Фотоархів Центру культурно-мистецьких ініціатив

Попри те важливо зауважити, що із середини липня помітні симптоматичні згасання активного піднесення допомоги Україні як загалом у Польщі, так зокрема у Варшаві. Однією із причин є колективне емоційне вигорання, яке завжди надходить під час тривалого психічного напруження та зумовлене «второю від війни». Під час реалізації програми артрезиденції Театрального інституту з'ясувалося, що одною з установ, яка прийняла найбільшу кількість митців, є Театр Повсехни у Варшаві. Це стало результатом зміцнення їхнього кількарічного творчого діалогу з окремими представниками українських театрів. У межах артрезиденцій слабо реагували на співпрацю національні театри Польщі. У результаті піврічної діяльності мистецької резиденції в національних театрах не виявлено жодного спільного творчого продукту.

Активність артрезиденцій свідчить про посилення міжнародного культурного діалогу, розширення культурно-мистецької, едукативної та наукової співпраці. Необхідно зазначити потужну солідарність польської творчої спільноти з народом України загалом, про що свідчать репрезентативні заходи й програми в більшості театрів. Водночас постає питання: чи в цій гуманітарній активності відчутне глибинне зацікавлення українською культурою і мистецтвом, чи це лише жест співчуття як наслідок емоційної реакції на відвертий геноцид народу України з боку злочинної росії. Відповідь, імовірно, отримаємо в недалекій перспективі після здобуття нашої перемоги в національно-визвольній війні.

Література

1. Idea i misja. URL: <https://www.institut-teatralny.pl/o-instytucie/idea-i-misj> (дата звернення: 23.10.2022).
2. E-teatr. URL: www.e-teatr.pl (дата звернення: 23.10.2022).
3. Encyklopedia Teatru Polskiego. URL: www.encyklopediateatru.pl (дата звернення: 23.10.2022).
4. Księgarnia Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego. URL: www.prospero.e-teatr.pl (дата звернення: 23.10.2022).
5. Wydawnictwo Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego. URL: www.wydawnictwo.institut-teatralny.pl (дата звернення: 23.10.2022).
6. Ponad 30 twórczyń i twórców teatralnych z Ukrainy rozpocznie od maja działania w ramach programu Rezydencje Artystyczne prowadzonego przez Instytut Teatralny. URL: <https://www.institut-teatralny.pl/2022/04/28/znamy-liste-rezydentek-i-rezydentow-z-ukrainy/> (дата звернення: 23.10.2022).
7. Międzynarodowy Festiwal Teatrów «Korczak dzisiaj» – od wtorku. URL: <https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/26-miedzynarodowy-festiwal-teatrow-korczak-dzisiaj-od-wtorku> (дата звернення: 23.10.2022).

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО: СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ВИМІР

*Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції
молодих вчених, аспірантів та магістрантів*

03 листопада 2022 року

Київ – 2022

Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір : матеріали VI Всеукр. наук. конф. молод. вч., асп. та магістран. / М-во культ. України та інформ. політики ; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Київ. націон. універ. кул. і мист. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 03 листопада 2022 р.). Київ : НАКККіМ, 2022. 182 с.

Збірник матеріалів присвячено актуальним питанням стану культурно-мистецького простору в умовах сьогодення, теоретичним питанням сучасного мистецтвознавства, мистецьким практикам у процесах експертизи, збереження та популяризації культурних надбань України, актуальним проблемам теоретичної та практичної культурології, соціальним комунікаціям в умовах глобальних трансформацій сучасності. Проаналізовано сучасні тенденції та інновації функціонування культурних і креативних індустрій. Висвітлено вітчизняний і зарубіжний досвід у розвитку інформаційних комунікацій і технологій, дизайну та реклами.

Рекомендовано науковим співробітникам, працівникам бібліотек, викладачам і здобувачам закладів вищої освіти, а також широкому колу читачів.

Редакційна колегія

Копієвська О. Р., в. о. ректора Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор культурології, професор, заслужений працівник освіти України, голова науково-методичної комісії з розробки стандартів вищої освіти, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, член науково-методичної підкомісії з розробки стандартів вищої освіти спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, експертка Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (голова редколегії).

Степаненко Л. М., перший проректор з науково-педагогічної роботи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор педагогічних наук, доцент.

Денисюк Ж. З., в.о. проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор культурології.

Бугайова О. І., начальник відділу наукової та редакційно-видавничої діяльності Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, кандидат філологічних наук.

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
(протокол № 4 від 29.11.2022)*

**Позиція авторів може не збігатися з позицією редакційної колегії збірника.
Автори несуть повну відповідальність за викладений матеріал.**

З М І С Т

КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ

<i>Кравченко А.</i>	NFT in the digital sphere of artistic culture [NFT у дигітальному просторі художньої культури].....	3
<i>Кулиняк М.</i>	Роль культури в суспільних трансформаціях	4
<i>Денисюк О.</i>	Українсько-польська культурна співпраця на прикладі реалізації виставкових проєктів Міжнародного центру культури в Кракові.....	5
<i>Савчин Л.</i>	Мистецькі паралелізми в історії хореографії	7
<i>Соболевська С.</i>	Вузлова лялька як символ української ідентичності	9
<i>Дуденко С., Неїленко С.</i>	Історія походження страви «паелья» як елемент гастрономічної культури Іспанії	11
<i>Забора В.</i>	Як змінилася мода в Україні у військовий час	11
<i>Комар В.</i>	Проєктна культура в культурно-мистецькому середовищі України XXI століття.....	13
<i>Сурнін М.</i>	Постмодерний модерн, або шлунок-художник	15
<i>Бугайов М.</i>	Блогосфера як прояв субкультури	15
<i>Водяхін Є.</i>	Український театр як об'єкт культурфілософської рефлексії (кінець XIX – початок XX століть).....	17
<i>Горбул Т.</i>	Культурна спадщина в контексті досліджень кіберкультури та цифрової культури.....	19
<i>Дейнега О.</i>	Культура виробництва керамічної цегли в Запорізькій області у вимірах екологічної свідомості сучасних українців	20
<i>Карпенко Д.</i>	Німецький ідеалізм як культурно-історичний феномен.....	21
<i>Молодіна А.</i>	Інтегративна стратегія квір-педагогіки	22
<i>Сендецький А.</i>	Артрезиденція як форма культурного діалогу в умовах вимушеної міграції під час воєнної інтервенції	24
<i>Терещенко М.</i>	Трансформації гендерних стереотипів в умовах глобалізації: український контекст	27
<i>Ясюк Т.</i>	Взаємозв'язок етно- і попкультури як особливість культурних процесів у глобалізованому світі.....	29
<i>Андрійчук Н.</i>	Промоція історико-культурної спадщини Вінниччини.....	30
<i>Белець С.</i>	Культурна травма як чинник субкультурної трансформації.....	32
<i>Буряк О.</i>	Інтеграція літературної творчості Тараса Шевченка у світовий культурний простір.....	33
<i>Гузієнко І.</i>	Соціально-культурний простір сучасного українського суспільства як частина світової масової культури.....	35
<i>Дорошенко Т.</i>	Культура як стратегічний ресурс України на дипломатичній арені в умовах війни	37
<i>Потороченко А.</i>	Естрадне мистецтво як засіб міжнародного співробітництва.....	38
<i>Чуприна Ю.</i>	Міжнародні фестивалі як форма культурної співпраці Національної опери України	39

Наукове видання

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО: СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ВИМІР

*Матеріали V Всеукраїнської наукової конференції
молодих вчених, аспірантів та магістрантів*

*Коригування
Верстка та макетування*

*О. І. Бугайова
Л. М. Міненко*

Підп. до друку 30.11.2022. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Папір друк. апарат. Друк офсетний. Обл.-видав. арк. 19,3.
Умов. друк. арк. 10,6. Зам. Тираж 100.

Видавець і виготовлювач
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 3953 від 12.01.2011.